

Nr 221.

Av herr **Lindley**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om arbetstidens begränsning.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 247 med förslag till lag om arbetstidens begränsning tillåter jag mig väcka följande motion.

Frågan om arbetstidens lagliga begränsning står nu inför sin lösning. Slutlig lösning vågar man icke säga, ty ingenting blir evigt bestående, och måste man därför räkna med att även denna eventuellt antagna lag kommer att underkastas ytterligare revisioner. Av stor vikt är dock, att lagen redan från början gives ett sådant innehåll, att man å arbetaresidan kan anse, att berättigade anspråk blivit nöjaktigt tillgodosedda, samt att lagen genom fullt klara och tydliga formuleringar förebygger tvister och eventuella konflikter. Då alla synpunkter, som kunna befordra en mera bestående lösning, måste vara till nytta för frågans bedömande, tillåter sig undertecknad att här framföra en mot såväl »arbetstidskommittén» som Kungl. Maj:t avvikande mening i själva huvudfrågan — maximalarbetstidens längd.

Under de senaste åren har bland de industriellt organiserade arbetarna framvuxit ett krav på särskilt förkortning av arbetstiden å lördagar; den s. k. engelska veckans införande. Obestriddligen ligger det ju alltid en stor förmån däri att arbetarna dag före helgdag få sluta tidigare för att därigenom få tillfälle till mera sammanhängande ledighet till förberedelser, bad, resor, utflykter, arbete i koloniträdgårdar m. m. Det måste dock sägas, att den engelska veckans tillämpning å svenska förhållanden icke har samma betydelse som vad lördagseftermiddagsledigheten har för Englands arbetare. Som bekant tillåtes därstädes inga nöjestillställningar, vare sig teater-, varietéforeställningar eller sporttävlingar å söndagarna, vadan samhällsmedlemmarna äro hänvisade att

härfor använda annan lämplig dag och har genom sedvänja och andra skäl lördagseftermiddagen härtill blivit utvald.

Den förnämsta anledningen till att man här i landet har kopierat det engelska arbetstidssystemet, är dels intresset av att få sluta något tidigare på helgdagsaftnarna och dels arbetsgivareorganisationens oförnuftiga motstånd mot en allmän arbetstidsförkortning på vardagarna i genomsnitt, vadan trycket har tagit sitt utlopp, där motståndet varit svagast, med resultat att arbetstidsförkortningarna förnämligast förskjutits till lördagseftermiddagarna. Några statistiska uppgifter, över vilka arbetaregrupper och antal arbetare, som här i landet arbeta under kortare arbetstidsbestämmelser å lördagar, föreligga icke, men antagligt är procentantalet ganska anseeligt. Huru starkt detta krav på lördagseftermiddagsledighet allaredan lyckats tränga igenom, belyses bäst av att »arbetstidskommittén» utan hesitation offrar den av arbetareklassen under de senaste trettio åren uppställda samlingsparollen på införandet av 8 timmarsdagen samt i dess ställe föreslår införandet av en 8 $\frac{1}{2}$ timmarsdag, med möjlighet till ytterligare förkortning å arbetstiden på lördagar. Alla arbetare ha emellertid icke samma behov av speciell lördagseftermiddagsledighet, isynnerhet om förmånen skall förvärfvas på bekostnad av en längre arbetstid under veckans övriga dagar. Följden av nämnda stadgandes formulering blir emellertid att alla fack så småningom komma att övergå till denna tidsindelning.

Kungl. Maj:t har i sin tur upptagit »arbetstidskommitténs» yrkande som sitt. Visserligen föreskriver icke lagförslaget obligatorisk 8 $\frac{1}{2}$ timmars arbetsdag och kortare arbetsdag å lördagar, utan lämnas fullkomlig frihet åt parterna att inom den föreskrivna marginalen av 48 timmar pr vecka inrätta sig på det för dem mest praktiska sättet. Men kvar står dock, att en 8 timmarsdag måste bliva ett undantag mot den allmänna regeln, istället för tvärtom. Kvar står även det besvärande faktum, att 8 timmarsdagen icke har blivit genomförd, utan en 8 $\frac{1}{2}$ timmarsdag, vilken omedelbart måste förändras till en 44 timmarsvecka, vilket dock ingen har vågat att nu påyrka.

Det synes därför undertecknad som om det lämpligaste förfaringsättet hade varit, att man här borde ha föreslagit 8 timmars arbetsdag, dock med rätt för parterna att genom uttryckliga avtal bevilja rätt åt industrier och verksamheter att arbeta 8 $\frac{1}{2}$ timmars ordinarie arbetstid mot däremot svarande förkortning i arbetstiden å lördagar. Resultatet hade blivit detsamma, men den eftersträfvade 8 timmarsdagen hade likväl fått ett lyckligare uttryck.

Bestämmelserna i § 7 om rätt att utöver den i lagen fastställda arbetstiden kunna uttaga additionell övertid på icke mindre än 25 timmar pr månad eller 150 timmar pr år samt därutöver extra 120 timmars övertid för enstaka arbetare synas undertecknad vara i behov av betydande reduktion, ty detta medgivande skulle för betydande grupper i realiteten innebära icke en 8 eller $8\frac{1}{2}$ timmesdag, utan en 9 eller $9\frac{1}{2}$ timmesdag och däröver. Framförallt måste i lagen uttryckligen stadgas, att dylik övertid måste vara av frivillig art och att arbetsgivare icke genom tvång med hot om avsked m. m., skall äga rättighet att påtvinga arbetare en dylik arbetstidsförlängning.

För övrigt måste undertecknad instämma i allaredan inlämnade yrkanden på borttagande ur lagen av vissa föreslagna undantagsbestämmelser. Ävenså måste undertecknad, för det fack han representerar, betona nödvändigheten av att i 4 § tillfogas bestämmelsen om att i den ordinarie arbetstiden ingår all eventuell väntetid och uppehåll i arbete, vilket alltid har praktiserats inom ifrågavarande fack. Därest icke denna eller motsvarande bestämmelse intages i lagen, bleve densamma för t. ex. hamn- och stuveriarbetare fullkomligt illusorisk. Fartygs förhalning, brist på järnvägsvagnar, pråmar eller last m. m. kunna många gånger föranleda flera timmars uppehåll i arbetet, vilket mycket lätt kunde av arbetsgivaren utnyttjas till den ordinarie arbetstidens förlängning samt omöjliggöra varje kontroll över lagens efterlevnad. Redan nu kan man i samband härmed spåra en brist i lagen, enär den saknar varje straffpåföljd, därest arbetare av egen drift utför arbete under längre tid än vad lagen tillåter och på så sätt kan utöva en mycket farlig konkurrenverksamhet gentemot annan legitim verksamhet.

Med stöd av vad som ovan blivit anført, får undertecknad hemställa,

det riksdagen ville besluta följande ändringar i den föreslagna lagen om arbetstidens begränsning:

4 §.

Arbetare må icke användas till arbete under längre tid än 8 timmar av dygnet eller 48 timmar i veckan, däri inräknad eventuell väntetid och uppehåll i arbetet men undantagandes måltidsraster; dock kunna parterna genom uttryckligt avtal överenskomma om att arbetstiden för visst dygn må uppgå till $8\frac{1}{2}$ timmar mot

det att motsvarande avdrag göres å arbetstiden å annat bestämt dygn.

Bedrives — — — — — högst två veckor.

7 §.

Finner arbetsgivare — — — — — som fyllt aderton år, kunna, då de frivilligt anmäla sig härtill, användas till arbete (övertidsarbete) för högst 20 timmar — — — — — avslutningsarbeten.

Stockholm den 11 april 1919.

Charles Lindley.